

Többrétegű textilmesék

A budapesti Memoart Galériába lépve hirtelen mellbe vág a friss tengeri levegő, havasok előtt biciklis fiatalok épp egy kis pihenőt tartanak, a fiún nagyapáink bricsesz nadrágja térdharisnyával, a lány trikolórban, mint egy biciklikormányon ücsörgő megtettesült allegória, mindketten szembenéznek, velem, a nézővel tartják a szemkontaktust, ők a táj célja és értelme, mögöttük vad hegyi patak vonaglik, mint egy mesebeli hegyi szörny, aki csak úgy ijesztget, de nem komoly, az erőteljes komplementer színek a levegő tisztaságát pumpálják a tudómba, a Vígszínház melletti lakásgaléria légtérébe, ahol szőtttestársaik egymás hatását erősítve varázsolják oda az alkotót, Rónai Évát, a 81 éve kortalan homo ludenst, aki úgy játszik a fonállal, kötetlen, terv nélkül készült kompozícióival, mintha csak pihenésképpen szőné a mese fonalát a kíváncsi unokáknak. Mesélne a havasok eget hasító csúcsairól, a víz-test napsütötte pikkelyeiről, ahogy lebucskázna a hullámvölgybe, a kerékpár vörös rúdjáról, ahogy geometrizálja a zöldek lágy íveit, piros színe az élet diadalát harsogja, mert menni kell az úton, megkeresni kinek-kinek a saját irányát.

A szemben lévő gobelinről futó csoport közelít. Mindjárt utolérnek, onnan együtt futunk tovább. Kifelé futnak a képből, felém, birtokba veszik a termet, a néző beszáll, mi mást tehetne. A háttérben csapkodó hullámok, talán előlük kocognak át a jelenbe. Megfutják útjukat, nem néznek hátra.

Csak ekkor veszem észre a kisebb képeket.

Az egyik gobelin címe biblikus mélységet kölcsönöz a képnek: *Jaj pedig az egyedülvalónak, ha elesik és nincs, aki felemelje* (Préd 4:10).

Visszafogott színvilág, a gazdagon szőtt lombok között férfi eteti a rókáját. Arcvonásai a textilművész fiát, Roskó Gábor festőművészt őrzik meg az utókor-nak, kockás szvettere mintha a bricsesz folytatása lenne a másik képről, ahol hűga, Bea ül trikolórban.

Gábor nem néz a rókára, mint ahogy Szűz Mária se néz a kis Jézusra a reneszánsz előtti korok oltárképein. Nem az anyai szeretet kifejezése a célja. Az Isten Anyja istennői minőségében mutatja be fiát a világnak, amiért majd meg kell halnia. A róka és a gazdája is szuggesztíven néznek szembe, mint id. Jan Brueghel Paradicsom-jeleneteinek állatai. A tanítás nekünk, a mindenkori nézőnek szól.

A negyedik kép *Brendan II.*, mert az első képet ellopták, ezért újraszőtte!

Egy VI. századi ír szerzetes bőrből készült hajóját mutatja be, aki egy Tim Severin nevű történész feltételezése szerint többedmagával elérte Amerika partjait. A szélről duzzadó vitorlán kelta kereszt, a szoláris erő, és az örökkévalóságot, a világ teljességét jelképező kör-motívum a Menny és a Föld egységét szimbolizálja. Más felfogás szerint a teremtésmítoszbeli Paradicsom négy folyóját ábrázolja, amit az emberiség ősi tudása látenszen megőrzött. A hajó fölött vadludak szállnak, hangos szárnyshugóással szelik a friss tengeri levegőt, a felhajtóerő szinte emeli a hajót, segíti a haladást.

Rónai Éva gobelinjei többszínű művek, belső víziói munka közben alakítják ki a gazdag részleteket, látszólagos naturalizmusukkal párhuzamosan rejtett értelmet hordoznak. Játsszik az anyaggal, a kompozícióval, variálja a gondolat szintjeit.

A játszó ember kortalan, és kortalanok az alkotásai is, így adta át magát évtizedeken át a Kisképző textiltanáráként a jövő generációnak.

B. Tóth Klára

BRENDAN EXPEDÍCIÓ